

Utlåtande Rotel II (Dnr KS 2024/257)

Motion om att namnge namnlös plats vid gamla Arkitektskolan

Motion av Rasmus Jonlund (L)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Jan Valeskog

Sammanfattning av ärendet

Rasmus Jonlund (L) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen beskrivs platsbildningen nedanför gamla Arkitekturskolan. Motionären anser att platsen är anonym och förtjänar ett namn. I motionen lyfts Gunnar Henrikssons betydelse fram. Han verkade bland annat som professor vid KTH, huvudarkitekt för den nya Arkitekthögskolan och sedermera stadsarkitekt i Stockholms stad.

Motionären föreslår att kommunfullmäktige beslutar att låta platsen framför Arkitekturskolan, mellan Karlavägen, Rådmansgatan och Uggleviksgatan uppkallas efter en individ som haft betydelse för området och att en informationsskylt om namnet och dess bakgrund placeras på platsen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Stockholm Konst och Sveriges arkitekter.

Stadsbyggnadskontoret har inkommit med kontorsyttrande för att möjliggöra för namnberedningen att yttra sig. Sveriges arkitekter har inkommit med svar genom Stockholms Arkitektförening. Stockholm Konst har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret har inget att anföra om lämpligheten att namnge platsen i enlighet med motionen och konstaterar att ansvaret för namngivning av gator, parker och andra allmänna platser ligger hos namnberedningen.

Kulturnämnden ställer sig positiv till motionens förslag om att uppmärksamma Gunnar Henrikssons arkitekturgärning och gamla Arkitekturskolan men kan inte

uttala sig om föreslagen namngivning av platsen. Den frågan hänvisas till stadens namnberedning.

Stadsbyggnadskontoret konstaterar att namnberedningen generellt är restriktiv med s.k. memorialnamn och vill framhålla att det finns andra möjligheter att hedra en person än namngivning av en plats att i det offentliga rummet, exempelvis genom minnestavlor och plaketter på fasader eller genom statyer, statyetter, byster och konstverk med informationstexter.

Trafiknämnden avstår från att lämna synpunkter om det föreslagna namnet. Det är stadsbyggnadsnämnden som beslutar om namn på gator, torg, parker och andra allmänna platser i Stockholms stad efter förslag från en särskild namnberedning.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd ser positivt på att namnge platser som saknar namn, men konstaterar att det är namnberedningen som tar fram förslag på nya namn på gator och torg.

Stockholms Arkitektförening är mycket positiv till motionen och vill på alla sätt stödja initiativet.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag välkomnar att stadens gator, torg och allmänna platser kan få namn som speglar historiska skeenden och personer som varit viktiga för Stockholms historia. Det skapar identitet och kan levandegöra platser i staden samt blir en vardaglig påminnelse för framtida stockholmare om den rika historia som staden vilar på.

För att processen med namngivning av platser i Stockholm ska ske på ett strukturerat och sammanhållet sätt finns en upparbetad rutin genom en namnberedning som tar fram förslag till stadsbyggnadsnämnden som fattar det formella beslutet om namngivning av allmänna platser, gator och torg. Bland namnberedningens representanter finns politiska ledamöter såväl som ledamöter som är experter inom sitt sakområde, vilket kan innebära historia eller språklära. Namnberedningen kan ta ett samlat grepp kring förslagen för namn på gator och platser utifrån uppställda kriterier och kan bland annat säkerställa balansen mellan platser namngivna efter kvinnor och män, för att alla individers bidrag till Stockholm ska vara välrepresenterad i stadens torg- och gatunamn.

Som en del av namnberedningens arbete är det möjligt att komma med förslag och inspel för de förslag som namnberedningen tar fram, något som också är möjligt för motionären som en del av förslaget att namnge platsbildningen utanför gamla Arkitekturskolan.

Bilaga

Motion om Namnge namnlös plats vid gamla Arkitektskolan, dnr KS 2024/257-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla motionen
2. Att därutöver anföra

Platsnamngivning är ett sätt att underlätta orientering, skapa sammanhang och väcka intresse för personers, platsers och stadens historia. Vår mening är generellt att fler platser i staden bör namnges och att namnen med fördel bör ha en relevant lokal anknytning. Vi glädjer oss åt att kulturförvaltningen generellt ser positivt på initiativ som syftar till att öka närvaron av kultur i det offentliga rummet och som kan bidra till att historiska perspektiv synliggörs, samt att man ställer sig positiv till motionens förslag om att uppmärksamma Gunnar Henrikssons arkitekturgärning och gamla Arkitekturskolanarbete."

Liberalerna välkomnar de positiva remissvaren till vår motion och ser därför att fullmäktige väljer att ställa sig bakom Liberalernas förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 12 februari 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Rasmus Jonlund (L) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen beskrivs platsbildningen nedanför gamla Arkitekturskolan. Motionären anser att platsen är anonym och förtjänar ett namn. I motionen lyfts Gunnar Henrikssons betydelse fram. Han verkade bland annat som professor vid KTH, huvudarkitekt för den nya Arkitekthögskolan och sedermera stadsarkitekt i Stockholms stad.

Motionären förslår att kommunfullmäktige beslutar att låta platsen framför Arkitekturskolan, mellan Karlavägen, Rådmansgatan och Uggleviksgatan uppkallas efter en individ som haft betydelse för området och att en informationsskylt om namnet och dess bakgrund placeras på platsen.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Stockholm Konst och Sveriges arkitekter.

Stadsbyggnadskontoret har inkommit med kontorsyttrande för att möjliggöra för namnberedningen att yttra sig. Sveriges arkitekter har inkommit med svar genom Stockholms Arkitektförening. Stockholm Konst har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 september 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser generellt positivt på insatser som kan bidra till att stärka platsers identitet och till att väcka nyfikenhet på de människor och gärningar som bidragit till att forma staden. Stadsledningskontoret har inget att anföra på förslaget om att en informationsskylt om Gunnar Henriksson sätts upp på platsen vid gamla arkitekturskolan.

Stadsledningskontoret har heller inget att anföra om lämpligheten att namnge platsen i enlighet med motionen. Stadsledningskontoret konstaterar att ansvaret för namngivning av gator, parker och andra allmänna platser ligger hos namnberedningen. Stadsledningskontoret hänvisar därför till stadsbyggnadsnämndens synpunkter i ärendet.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att Motion om att namnge namnlös plats vid gamla Arkitektskolan besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 10 september 2024 följande.

1. Kulturnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

2. Ärendet justeras omedelbart.

Reservation av Isabel Smedberg-Palmqvist (L), se Reservationer m.m.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 30 augusti 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen ser generellt positivt på initiativ som syftar till att öka närvaron av kultur i det offentliga rummet och som kan bidra till att historiska perspektiv synliggörs.

Gamla Arkitekturskolan har värderats av Stadsmuseet och bedömts ha synnerligen stora kulturhistoriska värden. Byggnaden är markerad med blått på Stockholms stads kulturhistoriska klassificeringskarta. Motiveringen pekar bland annat på den rationella och funktionella gestaltningen samt byggnadens anpassning till platsens förutsättningar och kringliggande bebyggelse liksom materialval och materialbehandling.

Kulturförvaltningen ställer sig positiv till motionens förslag om att uppmärksamma Gunnar Henrikssons arkitekturgärning och gamla Arkitekturskolan.

Det bör vara en uppgift för berörd stadsdelsförvaltning att närmare utreda frågan om en informationsskylt på platsen. Kulturförvaltningen kan på uppdrag av stadsdelsförvaltningen bistå i att ta fram innehåll till en sådan skylt.

Kulturförvaltningen kan inte uttala sig om föreslagen namngivning av platsen. Den frågan hänvisas till stadens namnberedning.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontoret tjänsteutlåtande daterat den 3 oktober 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Namnberedningen behandlade frågan vid sitt sammanträde 2024-09-09 och beslöt avstyrka förslaget. Beredningens bedömning är att det saknas ett klart behov av namn för platsen. Vidare konstaterar beredningen att gällande detaljplan anger dels gatuändamål och dels kvartersändamål (centrum och kontor) för den aktuella platsen, varför ett platsnamn enligt förslaget inte bedöms lämpligt.

Namnberedningen är restriktiv med att föreslå s.k. memorialnamn, dvs. namn på en gata eller plats som ges för att hedra en viss person. Sådana namn kan generellt sägas vara främmande för namngivning, eftersom det då inte handlar om att tillgodose ett behov av ett namn för en viss plats, utan att ett visst namn behöver en lämplig plats.

Namnberedningen vill även framhålla att det finns andra möjligheter att hedra en person än namngivning av en plats att i det offentliga rummet, exempelvis genom

minnestavlor och plaketter på fasader eller genom statyer, statyetter, byster och konstverk med informationstexter. Sådana kan dessutom förmedla betydligt mer information om personen än ett gatu-, plats-, torg- eller parknamn.

Trafiknämnden

Trafiknämnden beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2024 följande.

Trafiknämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Sara Svanström (L), se Reservationer m.m.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 6 juni 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikkontoret har ingenting att invända mot att staden lyfter fram inflytelserika personer när allmänna platser namnsätts. Detta bidrar till att platsens historia uppmärksammas i det offentliga rummet och på så vis kan platsens identitet stärkas.

Trafikkontoret avstår från att lämna synpunkter om det föreslagna namnet. Det är stadsbyggnadsnämnden som beslutar om namn på gator, torg, parker och andra allmänna platser i Stockholm stad efter förslag från en särskild namnberedning.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Norra innerstadens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2024 följande.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Norra innerstadens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 juni 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att namnge platser som saknar namn. Det underlättar orienterbarhet och kan även förstärka en plats identitet. Förvaltningen ser också positivt på att en informationsskylt om namnet och dess bakgrund kan placeras på platsen, enligt motionärens förslag.

I Stockholms stad är det namnberedningen, som är ett utskott knutet till stadsbyggnadsnämnden, som tar fram förslag på nya namn. Ett nytt namn för en plats behöver sedan godkännas av stadsbyggnadsnämnden och beslutas av kommunfullmäktige. Vid namnsättning ska historiska hänsyn tas, samt relevanta delar av kulturminneslagen tillämpas. 1 Namnen ska vara enkla att uttala och skriva, samt vara enkla att uppfatta även i nödsituationer.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget att namnge platsen framför Arkitekturbygghögskolan, mellan Karlavägen, Rådmansgatan och Uggleviksgatan. Förvaltningen anser att såväl kvinnliga som manliga namn med anknytning till området och som bedöms vara hållbara över tid skulle kunna övervägas.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Stockholms Arkitektförening

Stockholms Arkitektförening yttrande daterat den 11 september 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Att ge namn åt Stockholms rum, gator och platser är del av en viktig och levande stadskultur som ger sammanhang och kunskap. Genom namnen skapas nyfikenhet och möjligheter att fördjupa intresset för och relationen till staden och stadsrummet. Det är också ett sätt att levandegöra vår gemensamma historia och föra in den i nutiden.

Arkitektur är ett ämne som egentligen berör oss alla eftersom vi ständigt rör oss i det fysiska rummet – vi påverkar det, deltar i det och påverkas av det. Stockholms Arkitektförening ser det som oerhört viktigt att tillgängliggöra och uppmärksamma den kultur som hör samman med arkitektur i alla dess yttringar. Namngivandet av platser, gator och byggnader har här en given roll som inte ska underskattas.

Stockholms Arkitektförening ser också motionens ambition att lyfta fram en arkitekt som Gunnar Henriksson som angelägen och lovvärd. Han har en uppenbar anknytning till platsen med dess legendariska – tidvis omstridda och numera omhuldade – byggnad och han förtjänar helt klart att uppmärksammas. Det gäller även hans betydelse för kunskapen kring skiftesverk och arkitekturen som byggnadskultur, vilket motionen understryker.

Det finns idag en hel del gator och platser i Stockholm som uppkallats efter arkitekter, se listan nedan. Stockholms Arkitektförening vill här gärna påpeka att det dock saknas många kvinnliga arkitekter bland namnen.

Med denna motion kan intresset därför också väckas för att namnge fler platser och då även uppmärksamma arkitekter som Leonie Geisendorf, Greta Magnusson Grossman, Ingrid Löndahl, Britt Pedersen, Ingrid Wallberg, Ingeborg Waern Bugge, Karin Kumlien, Anna Branzell, Brita Ribbing, Ingeborg Hammarskjöld-Reiz eller Elisabeth Edstam-Sterner, för att bara nämna några ur den stora dolda skaran.

Stockholms Arkitektförening är mycket positiv till motionen och vill på alla sätt stödja initiativet.

Reservationer m.m.

Kulturnämnden

Reservation av Isabel Smedberg-Palmqvist (L)

Isabel Smedberg-Palmqvist (L) föreslår att nämnden bifaller motionen, och anför därutöver följande:

Platsnamngivning är ett sätt att underlätta orientering, skapa sammanhang och väcka intresse för personers, platsers och stadens historia. Vår mening är generellt att fler platser i staden bör namnges och att namnen med fördel bör ha en relevant lokal anknytning

Vi glädjer oss åt att förvaltningen generellt ser positivt på initiativ som syftar till att öka närvaron av kultur i det offentliga rummet och som kan bidra till att historiska perspektiv synliggörs, samt att man ställer sig positiv till motionens förslag om att uppmärksamma Gunnar Henrikssons arkitekturgärning och gamla Arkitekturskolan

Trafiknämnden

Reservation av Sara Svanström (L)

Sara Svanström (L) föreslår att trafiknämnden beslutar att tillstyrka motionen i sin helhet samt att därutöver anför:

Platsnamngivning är ett sätt att underlätta orientering, skapa sammanhang och väcka intresse för personers, platsers och stadens historia. Vår mening är generellt att fler platser i staden bör namnges och att namnen med fördel bör ha en relevant lokal anknytning

Vi är tacksamma för kontorets svar och att de verkar ställa sig bakom att staden lyfter fram inflytelserika personer när allmänna platser ska namnges. Och vi inväntar ett lika positivt gensvar från stadsbyggnadskontoret.